Magiczny Kraków

Centrum SOLARIS świętuje 10 lat działalności

2026-05-26

Narodowe Centrum Promieniowania Synchrotronowego SOLARIS działa już od dekady. „W 2016 r. zgodnie z planem w synchrotronie zaczęły krążyć pierwsze elektrony” – podkreśla prof. Marek Stankiewicz, pierwszy dyrektor ośrodka badań w rozmowie przeprowadzonej z okazji jubileuszu. Obecnie to kluczowy element polskiej infrastruktury badawczej.

Centrum SOLARIS to ośrodek badań prowadzonych z wykorzystaniem promieniowania synchrotronowego i kriomikroskopii elektronowej. W synchrotronie jest wytwarzane światło. Dołączone do niego linie umożliwiają prowadzenie różnorodnych badań i analiz. Dzięki synchotronom naukowcy mogą m.in. zajrzeć w głąb materii, badać skład substancji i ich strukturę.

Ośrodek zlokalizowany w Krakowie działa przy Uniwersytecie Jagiellońskim. Znajduje się na terenie Kampusu 600-lecia Odnowienia UJ i sąsiaduje ze specjalną strefą ekonomiczną Krakowskiego Parku Technologicznego. Projekt budowy Centrum był realizowany w latach 2010–2015. Inwestycję dofinansowała Unia Europejska.

Od momentu uruchomienia, Narodowe Centrum SOLARIS jest kluczowym elementem polskiej infrastruktury badawczej, umożliwiając prowadzenie zaawansowanych badań na światowym poziomie bez konieczności realizacji projektów naukowych w zagranicznych jednostkach. Dziś synchrotron pełni nie tylko rolę nowoczesnego laboratorium dla naukowców z wielu dziedzin, ale także ważnego partnera w europejskiej sieci infrastruktur badawczych. Widzimy, że rośnie zarówno liczba użytkowników, jak i znaczenie badań realizowanych z wykorzystaniem promieniowania synchrotronowego dla rozwoju nauki i innowacji – podkreśla prof. Marek Stankiewicz, pierwszy dyrektor ośrodka.

Skalę dziesięcioletniej pracy naukowej dobrze obrazują dane. Narodowe Centrum Promieniowania Synchrotronowego SOLARIS może pochwalić się ponad 2 tys. złożonych wniosków badawczych oraz 338 publikacjami naukowymi. Zaawansowane linie badawcze pozwalają naukowcom m.in. na realizację projektów z zakresu:

- analizy dzieł sztuki,
- badań archeologicznych,
- medycyny i rozwoju leków,
- nanotechnologii.

Magiczny Kraków

Ważnym elementem działalności jest także popularyzacja nauki. Narodowe Centrum Promieniowania Synchrotronowego SOLARIS chętnie odwiedzają osoby, które chcą opowiadać o badaniach w sposób przystępny, m.in. Tomasz Rożek – polski dziennikarz naukowy i fizyk, twórca kanału Nauka. To lubię, Karolina Głowacka z Radia Naukowego czy Dawid Myśliwiec znany z kanału Uwaga Naukowy Bełkot. Ośrodek badawczy realizuje także dwuletni projekt edukacyjny Akademia Skilla, który programem obejmuje warsztaty dla uczniów, konkursy naukowe, działania dla nauczycieli i autorską edukacyjną grę planszową.

Więcej o Narodowym Centrum Promieniowania Synchrotronowego SOLARIS można przeczytać na stronie internetowej: https://synchrotron.uj.edu.pl/.